

Yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja asuinalueiden tasapainoisen kehittämisen kärkihanke

Yhteenvedo 2021–2025

1 Lähtökohdat

Yhteisöllisyyden kärkihanke oli merkittävä osa Turun pormestariohjelmasta vuosina 2021–2025. Hankkeen päätavoitteena oli parantaa turkulaisten hyvinvointia ja edistää asuinalueiden tasapainoista kehitystä. Hankkeen onnistuminen perustui tiiviiseen yhteistyöhön kaupungin sisäisten toimijoiden, järjestöjen, yritysten ja erityisesti asukkaiden kanssa.

Kärkihanke jakautui kolmeen osa-alueeseen:

- **Hyvän mielen Turku:** Tavoitteena oli yksinäisyyden vähentäminen, mielen hyvinvoinnin tukeminen, syrjäytymisen ehkäiseminen erityisesti 15–29-vuotiaiden nuorten ja nuorten aikuisten keskuudessa sekä lasten ja nuorten häiriökäyttäytymiseen puuttuminen.
- **Liikkuva Turku:** Tavoitteena oli edistää turkulaisten liikkumista terveyttä tukevalla tavalla sekä kehittää liikuntapalveluiden ja osaamisen verkostoa.
- **Uudistuvat lähiöt:** Tavoitteena oli huomioida tasapainoisesti asuinalueiden kehittämistarpeet ja tehdä kaupunkitasoista segregatiotyötä.

Tarkemman kuvauksen kärkihankkeista voi lukea osoitteesta turku.fi/yhteisollinen-turku.

Sivulla on myös [videomuotoinen koonti kärkihankkeen aikaansaannoksista](#).

2 Tavoite ja onnistumisen edellytykset

Hankkeen tavoitteena oli pureutua kaupungistumisen ja kaupungistumiskehityksen keskeisiin haasteisiin. Vaikka kaupungit ja kasvukeskukset tarjoavat laaja-alaisia palveluita ja moninaisia hyvän elämän edellytyksiä, ne harvoin automaattisesti rakentavat tai kannattelevat yhteisöllisyyttä, joka pienemmissä yhteisöissä muodostuu organisaationa.

Tämän lähtökohdan huomioiminen kaupunkien ja niiden asuinalueiden kehittämisessä on tulevaisuudessa ratkaisevan tärkeää. Se, kuinka ihmisille tarjotaan palveluiden lisäksi mahdollisuus osallisuuteen yhteisössään ja sitä kautta aktiivisen kansalaisen elämäntapa, on ratkaiseva tekijä, kun rakennetaan kansalaisyhteiskuntaa ja aidosti avointa kaupunkidemokratiaa.

Näihin kysymyksiin Yhteisöllisyyden kärkihanke lähti vastaamaan tutkitun tiedon pohjalta pioneeri-hengessä. Perustan hankkeelle muodosti vahva yhdyspintatyö ja jaetun johtamisen malli palvelu-alueiden kanssa. Yhteisöllisyyden kärkihanke toimi itsenäisenä kokonaisuutena, mutta vahvasti integraatiotoiminnan, liikuntapalvelujen ja kaupunkiympäristön kanssa yhteisesti sovittujen suuntaviivojen mukaisesti.

Hankkeen tavoitteiden ja niiden taustalla vaikuttavien haasteiden monimutkaisuuden huomioiminen on välttämätöntä. Ilman tällaista vahvaa sidettä kaupungin pysyviin toimintoihin, ajallisesti rajattu

kehittämishanke jää irralliseksi toimijaksi. Näin ollen olennaista Yhteisöllisyyden kärkihankkeen kaltaiselle toiminnalle onkin koko sen elinkaaren ajan pohtia hyväksi havaittujen toimintojen, kokeilujen ja pilottien juurruttamista palvelualueille.

3 Kohdennetut toimenpiteet

3.1. Hyvän mielen Turku

Syrjäytymisen ehkäiseminen

Toimintakokonaisuus	Onnistumisen taso	Kuvaus
Lasten ja nuorten häiriökäyttäytymiseen puuttuminen	 onnistunut	Tämä toimenpide toteutettiin tilannekuvajohtamisen pilottina yhteistyössä VM AuroraAI-hankkeen kanssa. Tilannehuone koostui monialaisista toimijoista, kuten Turun kaupungin nuorisopalvelut, Lounais-Suomen poliisilaitos, Varsinais-Suomen Lastensuojelujärjestöt ja Turun NMKY.
Koulu alustana -toimintamallin konseptointi	 keskeneräinen	Tämä malli pohjautuu Göteborgin School As Arena -malliin, jossa koulut nähdään turvallisina tiloina. Tavoitteena on lisätä alueen yhteisöllisyyttä, vähentää segregatiota ja syrjäytymistä sekä hyödyntää kaupungin tiloja nykyistä paremmin.

Yksinäisyyden vähentäminen

Toimintakokonaisuus	Onnistumisen taso	Kuvaus
Alueolohuonetoiminta	 onnistunut	Alueolohuoneet tarjoavat avoimia ja maksuttomia kohtaamispaikkoja kuntalaisille. Toiminta on hyvinvointia ja terveyttä edistävää. Alueolohuoneita on avattu 11 kappaletta eri puolille kaupunkia.
Tykkää turkulaisesta! -toiminta	 onnistunut	Toiminta sisältää uutiskirjeen uudistamisen ja kampanjat kuten penkkien tuomisen puistoihin ja kaupakeskuksiin. Toiminnan tavoitteena on yksinäisyyden ehkäisy ja yhteisöllisyyden lisääminen.

Mielen hyvinvoinnin tukeminen

Toimintakokonaisuus	Onnistumisen taso	Kuvaus
Mielen hyvinvoinnin työpajat, koulutukset ja tapahtumat	 onnistunut	Kokonaisuudessa tuotiin räätälöidysti mielen hyvinvointia eri kuntalaisryhmille, kuten yläkoululaisille, lasten vanhemmille, työikäisille, senioreille, oppilaitosten henkilökunnalle sekä mm. järjestötoimijoille. Mallissa painotettiin konkreettisia työkaluja mielen hyvinvoinnin tukemiseen.
Hyvinvoinnin toimintamalli työllisyyspalveluiden asiakkaille	 onnistunut	Tämä malli on osa työllisyyspalveluiden valmennusta ja sisältää mielen hyvinvoinnin kokonaisuuden Työpisteen tuotannon työntekijöille. Kokonaisuudessa mukana myös THL:n Mielen hyvinvoinnin ABC-mallin tutkimus ja pilotti.

Ehkäisevä päihdetyö

Toimintakokonaisuus	Onnistumisen taso	Kuvaus
Päihdekasvattaja-kurssi sekä Syvälahden koulun Terveyskioski-pilotti	 onnistunut	Päihdekasvattaja -kurssi pidettiin Humakin yhteisöpedagogiikan opiskelijoille, ja siihen kuuluivat päihdetunnit, jotka pidettiin 6. luokan oppilaille. Syvälahden koululla pilotoitiin Terveyskioski toimintaa Lounas-Suomen Syöpäyhdistyksen kanssa.
HUBU -päihdekasvatustunnit	 onnistunut	Tunnit järjestettiin 7.-luokkalaisille seitsemässä koulussa, ja lisäksi järjestettiin kannabiskoulutusta yleisenä etäkoulutuksena.
Selvästi JEES! -ehkäisevän päihdetyön projekti	 onnistunut	Projektissa kehitettiin yhdessä nuorten kanssa uusi päihdekasvatuksen malli perusopetuksen 5.–9. luokkalaisille. Malli sisältää ajantasaista tietoa, valmiita sisältöjä ja opetustunteja päihdekasvatuksen tueksi ammattilaisten käyttöön.

Lasten ja nuorten häiriökäyttäytyminen

Toimintakokonaisuus	Onnistumisen taso	Kuvaus
Nuorten jengiytymisen ja rikollisuuden estäminen	 onnistunut	Hanke keskittyi yhteisten määritelmien ja toimintamallien luomiseen, jotka liittyvät kiusaamiseen, väkivaltaan, häiriökäyttäytymiseen ja jengiytymiseen.

		Hankkeessa lisättiin tiedon ja taitojen määrää ammattilaisten, oppilaiden ja huoltajien keskuudessa.
Nuorisotyöllä turvallisempi Turku (Nuttu)	 onnistunut	Hanke keskittyi nuorisotyön osaamisen hyödyntämiseen ja seudulliseen yhteistyöhön. Hankkeessa luotiin yhtenäinen malli koulunuorisotyölle ja kouluihin jalkautuvan työn koordinoinnille.
Turvallinen toinen aste	 onnistunut	Hanke keskittyi nuorten jengiytymisen ja rikollisuuden ehkäisemiseen sekä hyvinvoinnin ja turvallisuusosaamisen vahvistamiseen toisen asteen opilaitoksissa Turussa.

3.2. Liikkuva Turku

Lasten ja nuorten liikuntapalveluiden kehittäminen

Toimintakokonaisuus	Onnistumisen taso	Kuvaus
Kivaloma kulmilla -toiminta	 onnistunut	Kärkihanke mahdollisti alakoululaisten lasten maksuttoman loma-ajantoiminnan kehittämisen ja laajentamisen aiemmasta neljästä alueesta kolmelle uudelle alueelle seurakumppanuuksien avulla.
Nuorten tavoittaminen ja ohjautuminen harrastamisen pariin	 onnistunut	Rentoja ja suorituspainetta harrasteryhmiä käynnistettiin eri alueille luomalla uusi seurakumppanuusmalli, jossa seuroja tuettiin käynnistämään tarveharkintaisia harrasteryhmiä nuorille.
Nuorten vertaisviestinnän malli	 onnistunut	Kehitettiin uusi nuorten vertaisviestinnän malli, jossa nuoria pyritään tavoittamaan vertaisten kanavien kautta. Toimintaan rekrytoitiin kolme nuorta, jotka tuottivat sisältöä sosiaalisen median kanaviinsa.
Motoriikka-mestarit -toimintamalli	 onnistunut	Toiminta tarjoaa 4–5-vuotiaille lapsille tasavertaiset mahdollisuudet monipuoliseen ja hauskaan liikunnallisten taitojen opetteluun liikuntakeskus Alfassa.
Turun Mentorimalli	 onnistunut	Toiminnan tavoitteena on kehittää laaja osaajien verkosto, joka levittää vastuullisen ja kestävän valmennuksen taitoja, käytänteitä ja työkaluja eteenpäin seurakentällä.

Työikäisten liikuntapalveluiden kehittäminen

Toimintakokonaisuus	Onnistumisen taso	Kuvaus
---------------------	-------------------	--------

Liikkuva aikuinen -projekti	 onnistunut	Projekti kartoitti turkulaisen työikäisen väestön liikunnan harrastamisen nykytilanteen ja ohjasi kärkikauden suunnittelua.
Ryhmämuotoinen liikuntaneuvonta	 onnistunut	Tarjoaa ammattilaisen ja pienryhmän tuen terveytensä kannalta liian vähän liikkuville aikuisille. Palvelu on tarkoitettu aikuisille, jotka tarvitsevat tukea liikunnan aloittamiseen tai lisäämiseen.
Aikuisten ohjatun liikunnan palvelun kehittäminen	 onnistunut	Seurayhteistyönä toteutettu palvelu yhdistää useamman olemassa olevan palvelun sisällöt ja koordinoi niiden yhteen tuotteeseen. Kausituote plus -palvelu yhdistää omatoimisen liikkumisen liikuntapaikoilla seurojen ohjatun liikunnan palveluihin.
Hyvinvoinnista elinvoimaa -ohjelma	 onnistunut	Edistää aikuisten liikkumista ja aktiivista elämäntapaa työllisyyspalveluissa, yritysten henkilöstöliikuntaa kehittämällä ja liikunta-alan yritys yhteistyönä.
Liikkuvamman työelämän toimenpideohjelma	 keskeneräinen	Nykytila-analyysin pohjalta valmistellaan ohjelmaa, joka jakautuu usealle vuodelle. Yritysyhteistyö liikkuvamman työelämän ja henkilöstön hyvinvoinnin edistämiseksi turkulaisissa yrityksissä.
Hyvinvointia edistävien puheeksioton ja palveluohjauksen mallien kehittäminen	 keskeneräinen	Työllisyyspalveluissa kehitetään malleja, jotka tukevat työkykyä ja hyvinvointia. Työkeskuksen hyvinvointikokonaisuuden pilotointi jatkuu.

Ikääntyneiden liikuntapalveluiden kehittäminen

Toimintakokonaisuus	Onnistumisen taso	Kuvaus
Voimaa vanhuuteen -hanke	 onnistunut	Kolmivuotinen hanke (2019–2021) toimi pohjana ikääntyneiden liikuntapalveluiden kehittämiseksi. Hankkeen aikana järjestettiin kehittämistyöpajoja, jotka saatiin päätökseen maaliskuussa 2022.
VoiTas-tehoryhmät	 onnistunut	Yli 75-vuotiaille suunnatut voima- ja tasapainoharjoitteluryhmät, jotka parantavat osallistujien liikkumis- ja toimintakykyä sekä psykososiaalista hyvinvointia. Pohjautuu Ikäinstituutin toimintamalliin.
Liiku lähellä -toimintamalli	 onnistunut	Vastaa erityisesti heikompitoimintakykyisten, liian vähän liikkuvien, syrjäytymisriskissä olevien ja yksinäisyyttä kokevien ikääntyneiden hyvinvointihaasteisiin alueellisesti.

Yritysyhteistyö kuntokeskusten kanssa	 onnistunut	Ikääntyneiden liikunnanohjausosaamisen ja kohde-ryhmätuntemuksen lisääminen yksityisissä kuntokeskuksissa sekä seniorirannekelaisille tarjotun ohjatun kuntosalitoiminnan kehittäminen yrityksissä.
Vertaisviestijä-malli	 onnistunut	Turun Lähimmäispalveluyhdistys ry kehitti kaupungin kumppanina erityisesti viestintää sekä etsivää ja jal-kautuvaa työtä STEA:n rahoittamalla hankkeella.

3.3. Uudistuvien lähiöiden Turku

Toimintakokonaisuus	Onnistumisen taso	Kuvaus
Lähiövisio	 keskeneräinen	Lähiövision tarkoituksena oli kehittää selkeä suunnitelma lähiöiden kehittämiseksi. Vähäisten resurssien ja hallinnollisen ohjauksen puutteen vuoksi lopputulos jäi vajaaksi.
Turun asuinalueiden eriytymisen selvitys	 onnistunut	Selvitys Turun maantieteellisestä segregaatista, joka kokoaa sosioekonomisen hyvinvoinnin jakautumista yhteen. Selvityksen perusteella on käyty keskusteluja segregaaation ehkäisemiseksi.
Neuvottelut vahvan lähiökehittämisen mallin käyttöönotosta Turussa	 ei toteutunut	Neuvottelut Tampereen kaltaisen vahvan lähiökehittämisen mallin omaksumisesta Turkuun. Asiaa on käsitelty laajalti, mutta se ei saanut riittävää päätösvaltaa.
Positiivisen alueviestinnän kampanja	 onnistunut	Kampanja, joka sisälsi videot, blogisarjan ja jutun Turkupostiin, tuoden lähiöitä esiin positiivisessa valossa. Kampanja sai paljon huomiota ja positiivista palautetta.
Yhteiskäyttö- ja omatoimitilojen lisääminen	 keskeneräinen	Palvelumuotoiluprosessi parantamaan yhteiskäyttötilojen saatavuutta, jossa tunnistettiin haasteita ja kehittämismahdollisuuksia. Projektin tuloksia hyödynnettiin laajasti, mutta pilottiehdotuksille ei saatu toteuttajia.
Aluetyön kehittäminen	 ei toteutunut	Työ aluetyön konkreettisen tekemisen ja tieto- ja viestintäalustan kehittämiseksi. Henkilövaihdokset viivästyttivät työtä, joka jatkuu uuden aluetyönkehittäjän rekrytoinnin jälkeen.
Segregaation ehkäisemisen malli	 keskeneräinen	Segregaation ehkäisemisen toimintamallin kehittämisen yhdessä integraation johtoryhmän kanssa.

		Kärkihanke on mukana kehittämässä toimintamallia ja sen sisältöjä.
Varissuon palveluverkon kehittämisen suunnitelma	 keskeneräinen	Suunnitelma Varissuon palveluverkon kehittämisestä vahvan lähiökehittämisen ajattelumallia hyödyntäen. Tavoitteena on luoda yhteinen tilannekuva ja tunnistaa alueen vahvuudet ja haasteet.

4 Onnistumisten askelmerkit ja opit jatsoon

Hyvän mielen Turku -hankeosio työskenteli vuosina 2022–2025 hallinnollisesti osana hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yksikköä. Kehittämishenkinen työorientaatio näkyi vahvasti, kun rakensimme hankkeen sisältöjä ja työn konkreettisia muotoja. Vaikka kärkihankkeiden kokonaisuudet saatiin selkeästi rajattua, vaativat kärkihankkeen toimet laajaa yhdyspintatyötä niin kaupungin sisällä kuin yhteistyökumppaneiden kanssa. Prosessissa korostui suurten kokonaisuuksien hallinta ja toisaalta niiden eteenpäin saattaminen yhdessä virkahenkilöstön ja poliittisen ohjauksen kanssa.

Turkulaisten hyvinvointiin ja niiden taustalla vaikuttaviin moninaisiin tekijöihin suuntaaminen tulee jatkossakin olla Turun prioriteettilistan kärjessä. Selkeän asettamisperustan ja työn raamien rajaaminen tulevat olemaan tämän työn laadullisia kivijalkoja ja johtamisen kulmakiviä.

Uudistuvat lähiöt -hankeosion keskeisiksi tavoitteiksi otettiin kaupungin sisäisen aluekehittämisen mallin uudistaminen ja segregaatiota vähentävien toimien edistäminen. Uudistuvat lähiöt -hankeosiossa tuotettiin tietopohjaa näiden tavoitteiden tueksi, kuten lähiövisio ja alueellisen eriytymisen selvitys. Hankeosuuden toimintaa sidottiin kaupungin muihin kehittämiskokonaisuuksiin, kuten kaupunkitasoisen segregaation- ja sen vaikutusten vähentämisen ohjelmaan (hyväksyttiin kaupunginhallituksessa kesäkuussa 2024) ja aluetyön kehittämisen kokonaisuuteen. Uudistuvien lähiöiden työresurssia hyödynnettiin näiden kokonaisuuksien eteenpäin viemisessä, mutta samalla hankekokonaisuuden konkreettisten toimenpiteiden toteuttamista jouduttiin suhteuttamaan näiden kokonaisuuksien etenemistahtiin.

Liikkuva Turku -hankeosio asetettiin liikuntapalveluiden jo käynnissä olleiden vahvojen kehittämistoimien ja vaikuttavaksi arvioitujen toimintojen varaan. Tämä muodosti Liikkuva Turku -hankeosiolle vahvan ja rytmikkään raamin, jonka kautta kärkihankkeen kokonaisuutta myös vietiin eteenpäin. Yhteistyö henkilöstö- ja taloudellisten resurssien käytössä toimi kärkihankkeen ja liikuntapalveluiden kanssa erinomaisesti. Samalla huomiota pystyttiin sisäisellä ohjauksella antamaan myös yhteisvaikuttaville toimille, joista Työpisteen monialainen ja laajoja toimenpiteitä sisältänyt kokonaisuus on yksi iso onnistuminen johtuen monipuolisesta yhteistyöstä ja sen mahdollisuuksista.

Yhteenvetona Yhteisöllisyyden kärkihankkeesta voidaan todeta, että onnistumiset ja jatkokehittämisen tarpeet nojaavat yhtäläisiin elementteihin. Ensinnäkin kyse on selkeästä asettamisperustasta ja työn tavoitteiden konkreettisesta muotoilusta. Yhteisöllisyyden kärkihankkeen osalta tämä elementti toteutui parhaiten Liikkuva Turku -hankeosiossa. Toiseksi onnistuminen nojaa kaupungin yhteiseen tekemiseen ja vahvaan luottamukseen eri toimijoiden välillä. Tämä ”siiloista vapautuminen” on pitkä prosessi, jota Yhteisöllisyyden kärkihankkeessa vietiin hartiavoimin eteenpäin. Se on kuitenkin myös asia, joka tulevaisuudessa ja Uuden Turun toimintamallissa vaatii vielä tulevinakin vuosina paljon työtä.

Tulevina vuosina Turku panostaa vahvasti muun muassa lapsiin ja nuoriin sekä alueellisen segregaaation vastaiseen työhön. Omalta osaltaan kärkihanke oli vahvasti vaikuttamassa dynaamisiin toimintatapoihin ja yhdessä tekemisen tapaan, jonka kautta tulevaisuudessa näihin asioihin vastaavat Lasten ja nuorten palvelukokonaisuus (Lanu) ja yhteisvaikuttavan ohjauksen kokonaisuus.

